

tristul destin.

Ceea ce a pus în scenă Alexandru Tocilescu este spectacolul crâncen, jalnic și descurajant al unei lumi grav alterate moral și incapabile (sau poate nedoritoare) să-și vindece ființa etică. Regizorul o privește însă cu înțelegere profundă, cu ironie tristă și cu duioșie neputincioasă – pentru că este lumea noastră, adică lumea lui. Poate fi ea schimbată? Și cum? Profețiile tulburi ale unui Tiresias histrionic (răscolitoare – apariția lui Florian Pittiș) nu fac decât să justifice haosul. Singura soluție pare a fi canonada distrugătoare din final, prin care regizorul nimicește, descurajat, o realitate ce nu se lasă distrusă decât pe scena unui teatru.

A recrea estetic viața pe care o trăiești e

un lucru întințit de greu și de primejdios. Eventualele neîmpliniri – și ele există în montarea „Bulandrei”, de la dezechilibrele de ritm, la diferențele de calitate a jocului – reprezintă riscul minim. Căci, la rigoare, distanța dintre evoluția desăvârșită a lui Ion Caramitru, care ne reamintește că este nu un om politic și un regizor diletant, ci un mare actor, capabil să-l abandoneze fără greutate pe Hamlet în favoarea unui Claudius-Creon masiv dar bîntuit de spaime, și interpretarea proaspătă și ardentă, dar „crudă” încă, a studentei Crina Mureșan (Antigona), ori dintre portretele în tușe consistente ale lui Claudiu Stănescu, Ion Besoiu sau Cornel Scripcaru, și schițele ezitante ale studenților Tania Popa și Mihai Călin (cu

un plus de concentrare la cei de-al doilea), supără auditoriul mai puțin decât imaginea pe care și-o vede acesta reflectată în oglinda scenei. Spectacolul lui Tocilescu nu e cîtuși de puțin flatant pentru orgoliul național (și eventualele paralele cu războiul fratricid din fosta Iugoslavie ar fi nu atît sugestii emenate de montare, cît firești reflexe de autoprotecție ale spectatorului român), cum nu sînt nici filmele lui Pintilie. Îmi pare una dintre explicațiile reacției negative pe care a stîrnit-o, în general, **Antigona**. E dureros, uneori, să-ți privești propriul chip, și încă mai dureros să privești dincolo de el. Dar n-ar fi oare o dovadă de înțelepciune?

ALICE GEORGESCU

FUSTA SCURTĂ A ANTIGONEI

Nimic nu seamănă mai mult cu un popor victorios, decît un popor învins. Pînă cînd se instalează ordinea cîștigătorilor și cuceririi învață să coopereze cu ea, haosul unui astfel de început de lume îi unește pe toți în căutarea acelor criterii care pot face legătura cu o viață anterioară, dînd oarecare certitudini, măcar pînă ce învinșii de azi vor fi destul de puternici pentru a-și lua revanșa. Victoria pe cîmpul de luptă nu este decît un semn al forței și nicidecum – așa cum au demonstrat-o toți autorii, din cele mai vechi timpuri pînă astăzi – o dovadă a dreptății, a „îndreptățirii” cauzei în numele căreia s-a ucis și s-a murit.

Faptul că regizorul Alexandru Tocilescu plasează tragedia antică într-un cadru scenografic care ține de fondul comun de imagini dobîndit prin vizionarea emisiunilor de știri la televiziune nu ține de moda actualizării (modă care a trecut, de altfel, de mult). Nici un iubitor al frumuseții nu va

reproșa unei fete cu picioare frumoase că poartă o fustă cît o batistă în plină modă maxi: totul e să ai ce arăta. Ceea ce a avut de arătat Tocilescu a fost efortul tragic al individului de a se desprinde din condiția de membru al turmei, la care-l reduce violența. Violența prezentă pe scenă prin pete dizgrațioase de sînge, prin pocnetele atît de inconfortabile ale gloanțelor din arma automată. Nu cu destinul, noțiune abstractă și teoretică, luptă Antigona și Creon, ci cu instinctul gregar, cu masa amorfă care trăiește din inerție, repetînd gesturile vieții în ceremonialul morții. Acest personaj colectiv ce reacționează la nivelul instinctelor, contradictoriu și imprevizibil este destinul pe care-l stăpînește Creon și-l înfruntă Antigona. Combinînd patosul tragic cu estetica „fleei de viață”, regizorul a încercat să verifice adevărul lăsat moștenire de Sofocle („În lume-s multe mari minuni, mai mari ca omul însă nu-s”)

în condiții în care totul se împotrivesc structurării omului. Într-o lume în care minunile se măsoară prin raza de acțiune a avioanelor de bombardament, scurtul miracol pe care-l reprezintă clipa de nesupunere a omului, cu tot ce are ea întîmplător și sublim, poate trece neobservată. Civilizația, progresul se nasc o dată cu fiecă individ care izbutește să-și articuleze un mesaj și mor de îndată ce gloata îl refuză sau și-l asumă. Conflictul dintre fata care vrea să-și îngroape fratele și proaspătul conducător pe cale a deveni tiran, dorind să-l pedepsească prin neîngropare pe cel ce a luptat împotriva cetății, profită pe rînd de susținerea unei majorități bezmetice și instinctuale. În acest sens, începutul lumii seamănă cu sfîrșitul ei și adevărul acestei identități îl caută sub ochii noștri spectacolul, cu mijloace de teatralitate șocantă, dar lipsită de măreție.

Succesul montării lui Tocilescu depinde mult de disponibilitatea de fiecare moment a trupei de a trăi „în timp real” adevărul tragediei și nu situația tragică: denivelări de acest fel s-au simțit în seara premierei; în al doilea și nu în ultimul rînd, ține de disponibilitatea spectatorilor, critici de ocazie sau de profesie, de a accepta discursul scenic fără a-i reproșa că nu seamănă cu imaginea alcătuită anterior din clișee culturale și raționamente dogmatice.

MAGDALENA BOIANGIU

© Moment din Antigona

foto: Mihai Oroveanu